

provincie limburg

Provincie Noord-Brabant

Provincie
Zeeland

Position paper JTF namens Zuid-Nederland

Zuid-Nederland staat klaar om middelen uit het Just Transition Fund (JTF) snel in te zetten om de transitie in de chemische industrie vorm te geven en daarmee ook een belangrijke stap te zetten in het behalen van klimaatdoelstellingen. We kunnen de middelen direct aanwenden voor al ontwikkelde projecten in de regio Zeeuws Vlaanderen/North Sea Port, het haven- en industriecomplex van Moerdijk in Brabant en Chemelot (Circular Hub) in Limburg. Met de inzet van het JTF kunnen we deze projecten versneld uitrollen, en al de komende jaren een substantiële bijdrage leveren aan de realisatie van de nationale klimaatdoelstellingen en het creëren van nieuwe innovaties, cruciale infrastructuur en vooral veel banen. Wij hebben samen met bedrijven, het onderwijs en kennisinstellingen een alliantie gesmeed waarbij, gegeven de projectenportefeuille, de investering ruim het miljard overstijgt. Door deze opgave in Zuid-Nederland voorzien we voor de korte termijn een absorptievermogen van minimaal 150 miljoen euro uit het Just Transition Fund.

Onderbouwing:

1. De opgave voor CO₂-reductie is groot in deze drie Zuid-Nederlandse regio's; het energieverbruik van fossiele brandstoffen door bedrijven ligt hoger en 12 van 's lands 50 grootste CO₂-uitstoters zijn hier gevestigd. Het is kortom belangrijk voor de realisatie van de klimaatdoelstellingen van Nederland dat juist deze regio's werk maken van de transitie, en daarbij snelheid kunnen maken door komende jaren concrete projecten te starten.
2. Het economisch belang van energie-intensieve activiteiten in deze drie COROP-gebieden is groot. Ze tellen gezamenlijk € 8,8 mrd toegevoegde waarde in de JTF-sectoren (ter vergelijking de toegevoegde waarde in de provincie Groningen is €7,2 mrd). Met indirecte effecten wordt dit verschil groter in het voordeel van de zuidelijke gebieden. De JTF-sectoren in de drie COROP's zijn goed voor 18% van het regionaal inkomen en voor bijna de helft van de toegevoegde waarde in de JTF-sectoren op Zuid-Nederlandse schaal. In heel Zuid-Nederland leveren de JTF-sectoren een toegevoegde waarde van € 19 mrd met een directe werkgelegenheid van 34.000 fte.
3. Sociaaleconomisch hebben de COROP-gebieden Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en West-Brabant een minder gunstige uitgangspositie dan Nederland gemiddeld. Het aantal banen groeit minder hard of daalt zelfs, het aantal hoogopgeleiden ligt lager, de bevolking groeit naar verwachting minder hard of daalt en de vergrijzing ligt hoger. Om te borgen dat de transitie ook gepaard gaat met nieuwe kansen en om mensen perspectief te geven op banen en inkomen, is het belangrijk dat we juist in deze regio's werken aan goede regelingen. Een aanpak gericht op scholing- en- omscholing van zowel werkenden als werkzoekenden. Gebaseerd op actieve inclusie

zodat niemand zal achterblijven. Ook wordt actief ingezet op ontwikkeling en uitvoering van concrete projecten om nieuwe bedrijvigheid te stimuleren.

4. Naar schatting 40% van de olie voor Europa komt via de Rijn Schelde Delta binnen. Voor een transitie richting een CO₂-neutrale toekomst moet het petrochemisch cluster Antwerpen, Rotterdam en Zeeuws-Vlaanderen, de Moerdijk en Chemelot worden aangepakt. De VN-doelen en de Europese klimaatdoelen zijn zonder de transformatie van dit industriële complex niet haalbaar. De Rijn Schelde Delta heeft een hoge innoverende capaciteit en is als geen andere regio in Europa in staat om zelf deze omslag te maken.
5. De drie Zuid-Nederlandse regio's zijn expliciet benoemd in het klimaatakkoord en vormen drie van de vijf nationale energie-intensieve clusters. Ze hebben via 'industrietafels' bijgedragen aan het akkoord en grote industriële spelers treden in de uitvoering op als koplopers. Daarnaast heeft de maakindustrie een bijzondere plek gekregen in het waterstofprogramma van het rijk. Voor de productie van waterstof en synthetische energiedragers zal Nederland lastig kunnen concurreren met zon- en windrijke landen. Het produceren van apparatuur voor waterstof kan Nederland echter een wereldwijde markt opleveren. Hiervoor is het nodig de maakindustrie van Zuid-Nederland op te schalen. De industrie en het onderwijs zijn zich bewust van hun rol in deze grote maatschappelijke energieopgave en willen daar actief hun bijdrage aan leveren. Er bestaat dus voldoende eigenaarschap in het bedrijfsleven, bij de industrie en in het onderwijs om ook zelf bij te dragen aan cofinanciering. Deze vraag wordt dan ook ondersteund door bedrijven waaronder de bedrijven gevestigd op Chemelot Industrial Park, het havenbedrijf Moerdijk, Dow Chemical, North Sea Port en samenwerkingsverband SDR. Vanuit de nieuwe ronde structuurfondsen EFRO 2021-2027 zijn we bereid ook structuurfondsen in te zetten.
6. We werken op dit moment in Zuid-Nederland al volop aan de thema's waar JTF sterk op inspeelt te weten de Europese en nationale klimaatdoelstellingen. Ten behoeve van de energietransitie hebben we allianties gesmeed rondom elektrificatie, de aanleg van infrastructuur voor elektrificatie, waterstof, warmtenetten en de bouw van electrolyzers, het gebruik van industriële restwarmte, groene grondstoffen en recycling van CO₂. Deze samenwerking gebeurt vanuit een trilaterale samenwerking (België, Nederland, Duitsland). Vanuit die verbanden beschikken we nu al over zeer concrete projecten waarvoor geldt dat zij met extra steun snel tot opschaling komen.
7. Vanuit de Smart Delta Region moeten we dan denken aan de Hydrogen Delta (investeren in innovatie en valorisatie groene waterstof), de Carbon Connect Delta (compensatie van CO₂-bronnen op grote afstand van opslaglocaties), Spark Delta (realisatie 380 kV, aanlanding wind op zee) en Heat Delta (Tijdelijke afdekking onrendabele top restwarmte en geothermie) en de Circular Biobased Delta (ontwikkeling van groene grondstoffen en materialen en sluiten van grondstofketens).
8. Vanuit Moerdijk wordt doorontwikkeld op WarmtelinQ (warmtebackbone MRDH), de ontwikkeling van de Energiehub 21^e eeuw (omgeving Geertruidenberg), EnergyWebXL (warmtebackbone Moerdijk), Waterstofbackbone (H-Vision) en initiatieven op gebied van biobased etheen (Biogate Europe) en chemical recycling (Pyrolyse Moerdijk).
9. In het cluster rondom Chemelot is een ambitieus plan ontwikkeld om Chemelot te transformeren tot de eerst grootschalige circulaire hub van Europa. In het Chemelot cluster werken bedrijven als

Sabic, OCI Nitrogen, Arlanxco en Fibrant samen met de Brightlands Chemelot Campus en de aan de Campus verbonden instituten BrightSite, AMiBM en BMC aan electrificatie van hogetemperatuurprocessen zoals stoomkraken, zal een groot cluster van pyrolysebedrijven afvalplastic op bijna-industriële schaal omgaan omzetten in een alternatief voor fossiele nafta, gaat waterstof geproduceerd worden uit afval en biogene reststromen en wordt een centrum voor het circulair ontwerpen van kunststofproducten opgebouwd. Chemelot Circular Hub is een totaalprogramma gericht op zowel de verduurzaming van de chemische industrie als op sociaal-maatschappelijke inclusie van de inwoners van de regio.

10. Deze projecten bezitten stuk voor stuk veel potentie. We zullen deze de komende jaren implementeren en (nog) beter met elkaar verbinden, daar waar mogelijk grensoverschrijdend met Vlaanderen en Duitsland (de zgn. Trilaterale aanpak) vormgeven om zo samen massa te maken in de noodzakelijke en gewenste transitie. Een ambitie die we in juni jl samen hebben erkend en afgesproken met de bedrijven, het Ministerie van EZK, regionale ontwikkelmaatschappijen, de economic boards (o.a. Zeeland, West-Brabant) en provincies (Agenda ENZuid).¹
11. Met de toekenning van JTF-middelen aan Zuid-Nederland kunnen we deze projecten versneld uitrollen, en daarmee sneller de gewenste banengroei realiseren, zoals het Planbureau voor de leefomgeving, onlangs mogelijk achtte voor Zuid-Nederland. Deze banengroei is niet alleen essentieel voor het perspectief op groei in Zuid-Nederland, zij is ook onontbeerlijk voor het economische herstel in Nederland. Het geeft bovendien mogelijkheden voor werknemers in Noord-Nederland die hun baan verliezen, nieuwe arbeidsmarktkansen te grijpen.
12. We staan in Zuid-Nederland klaar om deze energie en netwerken te bundelen. Gegeven onze ambities en de concreetheid van onze plannen voorzien wij een absorptievermogen van minimaal 150 miljoen euro uit de enveloppe JTF om zo de versnelde uitrol mogelijk te maken van onze projecten en snel resultaat te boeken in de transitie. We hopen dan ook in het voorstel van het kabinet voor de invulling van het JTF programma deze bijdrage tegemoet te kunnen zien.

20-10-2020

Provincie Limburg, Joost van den Akker, Gedeputeerde Economie (VVD)

Provincie Noord-Brabant, Martijn van Gruijthuijsen, Gedeputeerde Economie (VVD)

Provincie Zeeland, Joannes de Bat, Gedeputeerde Economie (CDA)

¹ <https://enzuid.nl/nieuws/enzuid-presenteert-concrete-initiatieven-om-klimaatdoelen-te-halen>